

Resultaten Bedrijven Census 2014: hoe is de administratie van bedrijven op Curacao geregeld?

Dainadira Eustatius-Martis

Inleiding

Het Centraal Bureau voor Statistiek van Curaçao (CBS) heeft in de tweede helft van 2014 een bedrijventelling/bedrijven census uitgevoerd op Curaçao. De census is uitgevoerd op verzoek van het Ministerie van Economische Ontwikkeling, met als doel relevante data van alle actieve instanties (bedrijven en non-profit instellingen) te verzamelen om zo de karakteristieken, zoals geografische locatie, grootte (micro, klein, middelgroot en groot) en aantal en aandeel van bedrijven per bedrijfstak te kunnen analyseren.

Er wordt van een bedrijven census gesproken wanneer alle c.q. zo veel mogelijk bedrijven benaderd worden. Een bedrijven census wordt idealiter om de 5 jaar gehouden. Echter, de laatste census dateert van 1998, doordat er geen fondsen beschikbaar waren om het onderzoek uit te kunnen voeren. Het Ministerie van Economische Ontwikkeling heeft in 2013/2014 via USONA fondsen beschikbaar gekregen om het onderzoek te laten uitvoeren.

Aan de hand van de respons van bedrijven tijdens de Census wordt in dit artikel een antwoord gegeven op de vraag hoe de administratie van bedrijven op Curaçao geregeld is. Concreet wordt er gepresenteerd:

- *door wie de administratie van de bedrijven gedaan wordt (zelf, administratiekantoor/accountant);*
- *hoe de administratie van de bedrijven georganiseerd is (gecomputeriseerd met gebruik van software programma's, handmatig of door de kassaregistratie van de overheid);*
- *of er voor de bedrijven ieder jaar een jaarrekening (balans + winst- en verliesrekening) opgesteld wordt.*

Naast de analyse van alle bedrijven als totaal, wordt een analyse gepresenteerd over de resultaten per bedrijfstak en per grootte van de bedrijven (micro, klein, middelgroot en groot).

Methodologie

Voor de bedrijventelling is een vragenlijst opgesteld om data te verzamelen die relevant is voor het Ministerie van Economische Ontwikkeling als beleidsmaker. Het CBS heeft de vragenlijst in samenwerking met het Ministerie van Economische Ontwikkelinge opgesteld aan de hand van de vereisten van het Ministerie. De vragenlijst bestond uit 48 vragen, verdeeld over de volgende onderwerpen:

- Algemene vragen (o.a. rechtsvorm en hoofdactiviteit)
- Financiële vragen (o.a. omzet en investeringen)
- ICT-vragen (o.a. internetaansluiting en website)
- Innovatie (o.a. introductie van nieuwe goederen of diensten en R&D)
- Problemen en incentives (o.a. bekendheid met incentives van de overheid)

- Personeelsvragen (o.a. aantal werkzame personen, secundaire arbeidsvoorwaarden en vacatures)

De meeste vragen waren gesloten vragen. Voornamelijk vragen waar een aantal/bedrag ingevuld moest worden, waren open vragen.

Het voorblad van de vragenlijsten bevatte 8 vragen die, onder andere, dienden om te bepalen of een bedrijf/instelling geïnterviewd moest worden.

Het CBS heeft, in samenwerking met Ruimtelijke Orde en Planning (ROP), het eiland in telgebieden verdeeld. Elk telgebied bevatte ongeveer 40 bouwpunten. In totaal zijn er 159 telgebieden geïdentificeerd. Elk telgebied is door één interviewer bezocht. Naast het bezoeken van de 40 bouwpunten moesten de interviewers hun telgebied doorzoeken op eventuele andere bouwpunten waarin zich bedrijven bevinden om zoveel mogelijk bedrijven en instellingen mee te nemen in het onderzoek.

Gedurende de veldwerkperiode (augustus tot en met december) hebben 5425 bedrijven deelgenomen aan het onderzoek. De betreffende vragenlijsten zijn gescand en de data is in een bestand verzameld. Dit bestand heeft als grondslag gediend voor de gepresenteerde analyse.

Definities

Micro bedrijven: bedrijven met minder dan 5 werkenden. Het gaat om vaste werkenden en niet om uitzendkrachten, oproepkrachten etc. De werkenden kunnen een tijdelijk contract hebben of een contract voor onbepaalde tijd.

Kleine bedrijven: bedrijven met 5 tot en met 9 vaste werkenden.

Middelgrote bedrijven: bedrijven met 10 tot en met 50 vaste werkenden.

Grote bedrijven: bedrijven met meer dan 50 vaste werkenden.

Door wie wordt de administratie van de bedrijven gedaan?

Het doel van het voeren van een administratie in een bedrijf is om een overzicht te krijgen in de financiën van het bedrijf. De administratie geeft een overzicht op de inkomsten en uitgaven. Dit overzicht is belangrijk, zowel voor de bestuurder(s) van het bedrijf als voor externe partijen. Voor de bestuurder(s) van het bedrijf is het handig om te weten hoe het bedrijf er financieel voor staat om beslissingen te kunnen nemen, zoals wel of niet investeren of de bedrijfsvoering uitbreiden. Maar ook als het minder goed gaat met het bedrijf kan de administratie zicht geven op waar dat aan ligt. Door een administratie bij te houden weet men bijvoorbeeld hoeveel winst men maakt, met welke activiteiten men de meeste omzet genereert en wat de hoogste kostenposten zijn. Bij externe partijen moet men denken aan de Belastingdienst en banken. Als ondernemer dient met inkomstenbelasting en omzetbelasting te betalen. Aan de hand van de gegevens in de administratie kan de af te dragen belasting snel bepaald worden. Ook bij een aanvraag voor een lening krijgt de bank via de administratie een overzicht van de financiën van het bedrijf om te kunnen toetsen of zij in aanmerking komt voor de lening.

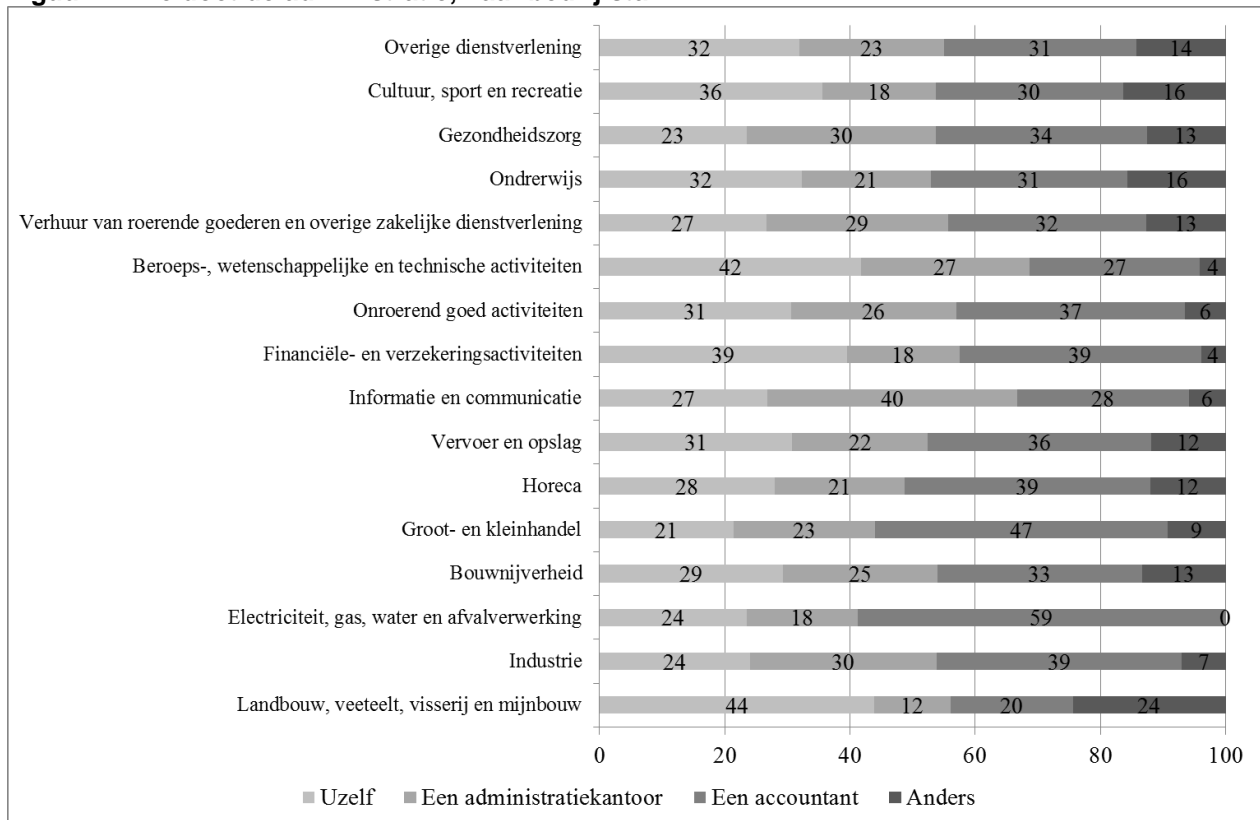
Op Curaçao is het wettelijk verplicht om een administratie bij te houden. Overigens is men verplicht de

administratie 10 jaar te bewaren¹. Met administratie wordt bedoeld alle gegevens over de onderneming die op papier of elektronisch wordt vastgelegd.

Tijdens de bedrijventelling werd, onder anderen, gevraagd door wie de administratie van de bedrijven gedaan wordt. De respondenten konden kiezen uit 'Uzelf', 'Een administratiekantoor', 'Een accountant' en 'Anders'. Een totaal van 28 procent van de bedrijven heeft aangegeven dat zij de administratie zelf doet. 24 Procent heeft aangegeven dat de administratie gedaan wordt door een administratiekantoor en 37 procent dat deze wordt gedaan door een accountant. Tien procent van de bedrijven heeft aangegeven dat de administratie anders dan in het bedrijf zelf of door een administratiekantoor of accountant wordt gedaan.

Figuur 1 toont een overzicht van de resultaten per bedrijfstak. Hieruit valt af te leiden dat bij de meeste bedrijfstakken, de administratie door een accountant wordt gedaan. Uitzonderingen hierop zijn de bedrijfstak 'Informatie en communicatie', waar bij de meeste bedrijven (40%) de administratie door een administratiekantoor wordt gedaan en de bedrijfstakken 'Landbouw, veeteelt, visserij en mijnbouw', 'Financiële en verzekeringsactiviteiten', 'Beroeps-, wetenschappelijke en technische activiteiten', 'Onderwijs', 'Cultuur, sport en recreatie' en 'Overige dienstverlening', waar de administratie voornamelijk door de bedrijven zelf wordt gedaan.

Figuur 1. Wie doet de administratie, naar bedrijfstak

N=5398

¹ Algemene landsverordening Landsbelastingen, Hoofdstuk VI, artikel 43

Tabel 1 toont een overzicht van de resultaten per grootte van de bedrijven. Uit de tabel valt af te leiden dat zowel bij microbedrijven, kleine bedrijven als middelgrote bedrijven de administratie vooral door een accountant wordt gedaan. Bij de micro bedrijven heeft 34 procent aangegeven de administratie door een accountant te laten uitvoeren. Bij de kleine bedrijven is dat 51 procent en bij de middelgrote bedrijven 47 procent. Bij grote bedrijven wordt de administratie vooral intern gedaan of door een accountant. Beide opties zijn bij 43 procent van de grote bedrijven aangegeven.

Tabel 1. Wie doet administratie, naar grootte van de bedrijven

	Micro		Klein		Middelgroot		Groot		Totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Uzelf	1199	30%	110	16%	144	25%	66	43%	1519	28%
Een administratiekantoor	950	24%	201	29%	141	25%	17	11%	1309	24%
Een accountant	1339	34%	349	51%	265	47%	66	43%	2019	37%
Anders	505	13%	28	4%	18	3%	3	2%	554	10%
Totaal	3993	100%	688	100%	568	100%	152	100%	5401	100%

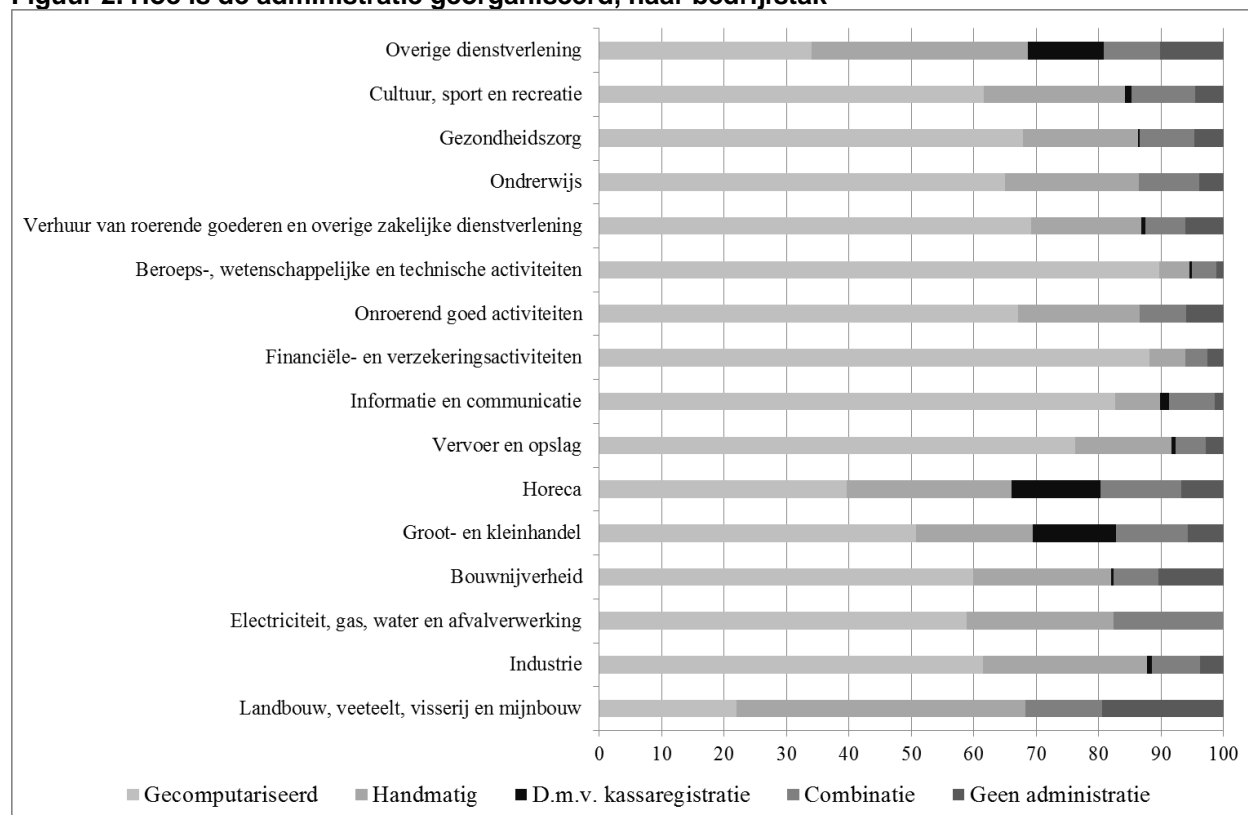
Hoe is de administratie van de bedrijven georganiseerd?

Er werd tijdens de bedrijventelling ook gevraagd hoe de administratie van de bedrijven in het algemeen georganiseerd is. De keuzemogelijkheden waren 'Gecomputeriseerd en met gebruik van software programma's', 'Handmatig in het bedrijf zelf', 'Door de officiële kassaregistratie van de overheid', 'Combinatie van het hiervoor genoemde' en 'Geen administratie'.

Bij verreweg de meeste bedrijven (58%) wordt de administratie gecomputeriseerd d.m.v. software programma's uitgevoerd. Bij 20 procent wordt de administratie handmatig in het bedrijf zelf uitgevoerd en bij 7 procent gebeurt dat via de officiële kassaregistratie van de overheid. Negen procent van de bedrijven heeft aangegeven dat ze een combinatie van de bovengenoemde methoden gebruiken om de administratie uit te voeren en zes procent heeft aangegeven geen administratie te voeren voor het bedrijf.

Wanneer gekeken wordt naar de verdeling per bedrijfstak (zie figuur 2) wordt bovengenoemde conclusie wederom getrokken, op de bedrijfstakken 'Landbouw, veeteelt, visserij en mijnbouw' en 'Overige dienstverlening' na. Bij 'Landbouw, veeteelt, visserij en mijnbouw' wordt de administratie voornamelijk handmatig gedaan (46%). Bij 'Overige dienstverlening' wordt de administratie bij 35 procent van de bedrijven handmatig uitgevoerd en bij 34 procent van de bedrijven gecomputeriseerd.

Figuur 2. Hoe is de administratie georganiseerd, naar bedrijfstak

N=5403

Tabel 2 toont de verdeling naar bedrijfsgrootte. Zowel bij de microbedrijven, de kleine bedrijven, de middelgrote bedrijven als de grote bedrijven is de administratie bij verreweg de meeste bedrijven gecomputeriseerd. Wat verder opvalt is dat bij de microbedrijven bij een substantieel aantal bedrijven (25%) de administratie handmatig wordt uitgevoerd.

Tabel 2. Hoe is de administratie georganiseerd, naar grootte van de bedrijven

	Micro		Klein		Middelgroot		Groot		Totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Gecomputeriseerd	2003	50%	525	76%	490	86%	140	92%	3158	58%
Handmatig	1017	25%	41	6%	14	2%	3	2%	1075	20%
D.m.v. kassaregistratie	322	8%	37	5%	12	2%	1	1%	372	7%
Combinatie	362	9%	78	11%	50	9%	8	5%	498	9%
Geen administratie	295	7%	7	1%	1	0%	0	0%	303	6%
Totaal	3999	100%	688	100%	567	100%	152	100%	5406	100%

Door wie wordt de administratie van de bedrijven gedaan en hoe?

Een vergelijking tussen de resultaten van de vraag 'Door wie wordt de administratie van het bedrijf gedaan' en de vraag 'Hoe is de administratie van het bedrijf georganiseerd' (tabel 3) laat zien dat de meeste bedrijven dit door een accountant laten doen die gebruik maakt van software programma's (24%). Ook laten veel bedrijven de administratie doen door een administratiekantoor die gebruik maakt van software programma's. Daarnaast doet 15 procent van de bedrijven zelf de administratie en maakt daarbij gebruik van software programma's. Tien procent van de bedrijven doet de administratie zelf en doet dit handmatig.

Tabel 3. Door wie wordt de administratie gedaan en hoe

	Uzelf		Een administratiekantoor		Een accountant		Anders		Totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Gecomputeriseerd	790	15%	892	17%	1311	24%	164	3%	3157	58%
Handmatig	515	10%	168	3%	234	4%	157	3%	1074	20%
D.m.v. kassaregistratie	45	1%	83	2%	222	4%	22	0%	372	7%
Combinatie	83	2%	155	3%	225	4%	34	1%	497	9%
Geen administratie	86	2%	11	0%	23	0%	177	3%	297	6%
Totaal	1519	28%	1309	24%	2015	37%	554	10%	5397	100%

Wordt er voor de bedrijven ieder jaar een jaarrekening (balans & winst- en verliesrekening) opgesteld?

Een jaarrekening is een overzicht van de financiële situatie van een bedrijf en bestaat uit een balans, een winst- en verliesrekening en een toelichting op deze beiden. De balans geeft een overzicht van de bezittingen en schulden van het bedrijf op een bepaald tijdstip (meestal per 31 december). De winst- en verliesrekening, daarentegen, geeft een overzicht van de opbrengsten en kosten en daarmee de winst of verlies van het bedrijf over een bepaalde periode (meestal een kalenderjaar). De jaarrekening sluit aan op de administratie van het bedrijf.

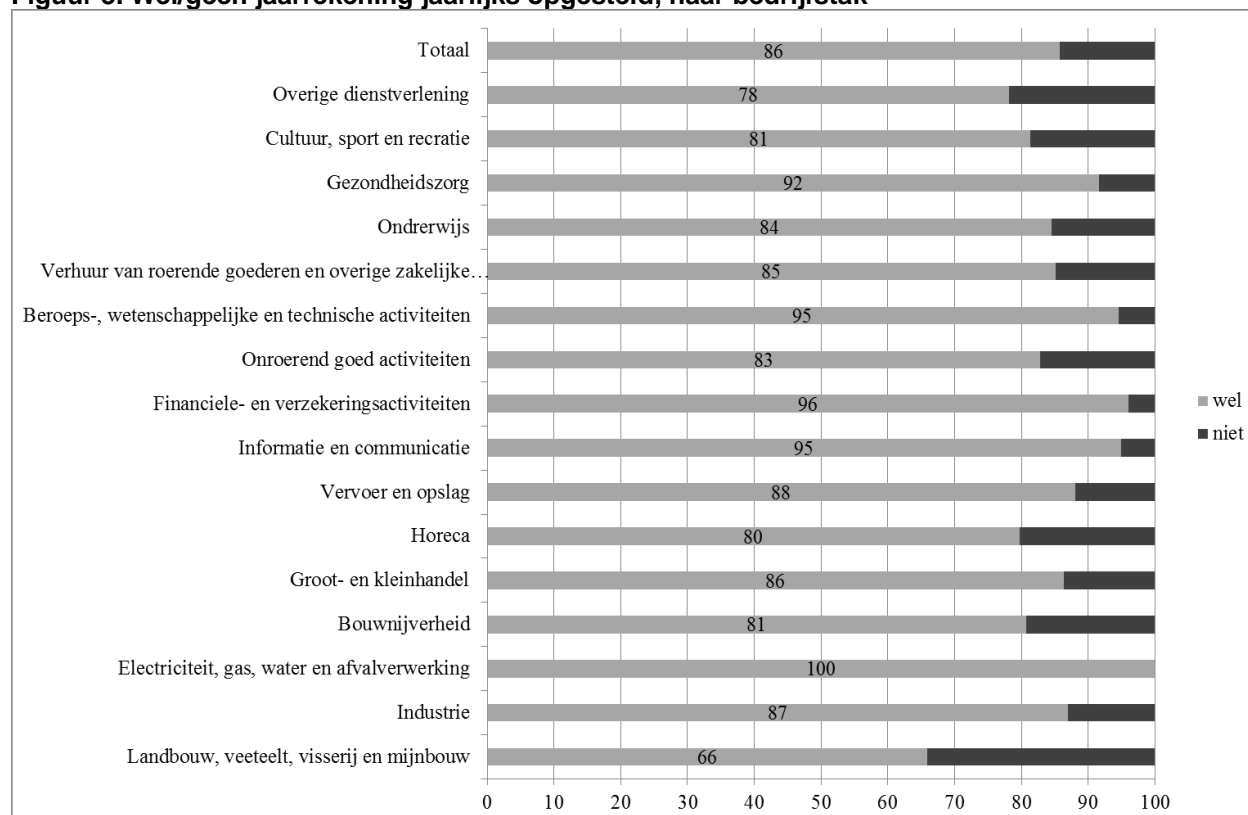
De wet op Curaçao schrijft voor dat de jaarrekening een zodanig inzicht moet geven dat een verantwoord oordeel kan worden gevormd omtrent het vermogen en het resultaat van een Naamloze Vennootschap (NV) of Besloten Vennootschap (BV). Het bestuur van de NV of BV is verplicht om jaarlijks een jaarrekening op te maken². Tevens geldt voor de grote NV ook de verplichting om een externe deskundige (accountant) in te schakelen om de jaarrekening te onderzoeken.

Tijdens de bedrijventelling werd gevraagd of voor het bedrijf jaarlijks een jaarrekening wordt opgesteld. De respondent kon uit 'ja' of 'nee' kiezen. Voor het merendeel van de bedrijven (86%) wordt jaarlijks een jaarrekening opgesteld.

Wanneer gekeken wordt naar de verdeling per bedrijfstak (figuur 3) wordt dezelfde conclusie getrokken: bij alle bedrijfstakken wordt voor het merendeel van de bedrijven jaarlijks een jaarrekening opgesteld. Opmerkelijk is dat bij de bedrijfstak 'Landbouw, veeteelt, visserij en mijnbouw' bij een derde deel van de bedrijven niet jaarlijks een jaarrekening wordt opgesteld. Opgemerkt dient te worden dat deze bedrijfstak één van de kleinste bedrijfstakken is, bestaande uit minder dan 50 bedrijven.

² Landsverordening personenvennootschap, artikel 814: lid 1 en lid 3

Figuur 3. Wel/geen jaarrekening jaarlijks opgesteld, naar bedrijfstak

N=5383

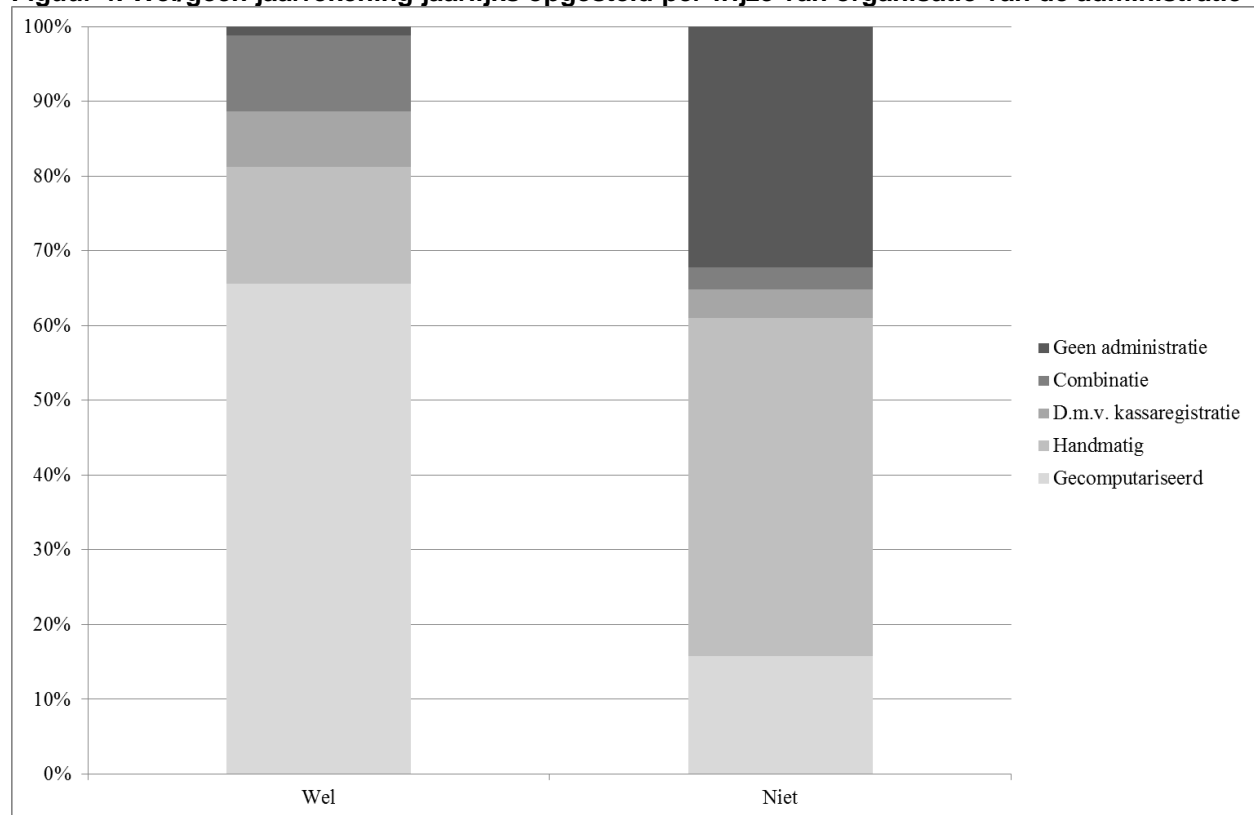
Tabel 4 toont een overzicht van de bedrijven waarvoor wel/niet jaarlijks een jaarrekening wordt opgesteld verdeeld naar grootte van de bedrijven. Hoewel voor de meeste micro bedrijven jaarlijks een jaarrekening wordt opgesteld (81%), wordt er voor een substantieel aantal (19%) niet jaarlijks een jaarrekening opgesteld.

Tabel 4. Wel/geen jaarrekening jaarlijks opgesteld, naar grootte van de bedrijven

	Micro		Klein		Middelgroot		Groot		Totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Wel	3234	81%	674	98%	560	99%	151	99%	4619	86%
Niet	747	19%	11	2%	8	1%	1	1%	767	14%
Totaal	3981	100%	685	100%	568	100%	152	100%	5386	100%

Zoals in figuur 4 te zien is, zijn de meeste bedrijven waarvoor niet jaarlijks een jaarrekening wordt opgesteld bedrijven waar de administratie handmatig wordt uitgevoerd (45%) en bedrijven waarvoor helemaal geen administratie wordt uitgevoerd (32%).

Figuur 4. Wel/geen jaarrekening jaarlijks opgesteld per wijze van organisatie van de administratie

N=5381

De bedrijven waarvoor niet jaarlijks een jaarrekening wordt opgesteld zijn voornamelijk micro bedrijven waar de administratie handmatig wordt uitgevoerd of waar helemaal geen administratie wordt uitgevoerd. Deze conclusie volgt uit tabel 4 waar te zien is dat voornamelijk voor micro bedrijven niet jaarlijks een jaarrekening wordt uitgevoerd en tabel 2 wat aangeeft dat voornamelijk bij micro bedrijven de administratie handmatig of helemaal niet wordt uitgevoerd.

Conclusie

In dit artikel is, op basis van de resultaten van de bedrijven census, gepresenteerd hoe de administratie van bedrijven op Curaçao geregeld is. Een totaal van 5425 bedrijven heeft deelgenomen aan het onderzoek.

De meeste bedrijven (37%) laten een accountant de administratie doen. Bij 28 procent wordt de administratie intern uitgevoerd en bij 24 procent wordt de administratie bij een administratiekantoor uitbesteed.

Bij de meeste bedrijven (58%) wordt de administratie gecomputeriseerd en met gebruik van software programma's uitgevoerd en bij 20 procent wordt de administratie handmatig in het bedrijf zelf uitgevoerd. Bij de middelgrote en grote bedrijven wordt de administratie voornamelijk gecomputeriseerd uitgevoerd: bij 86 procent van de middelgrote bedrijven en 92 procent van de grote bedrijven is dit het geval. Bij de micro bedrijven wordt bij 50 procent van de bedrijven de administratie gecomputeriseerd uitgevoerd en bij 25 procent geschiedt dat handmatig.

Een combinatie van het bovengenoemde laat zien dat 24 procent van de bedrijven de administratie door een accountant die gebruik maakt van software programma's laat uitvoeren. Bij 17 procent van de bedrijven wordt de administratie uitgevoerd door een administratiekantoor die gebruik maakt van software programma's. 15 Procent van de bedrijven doet zelf de administratie en maakt daarbij gebruik van software programma's en tien procent van de bedrijven doet de administratie zelf en doet dit handmatig.

Voor 86 procent van de bedrijven wordt jaarlijks een jaarrekening opgesteld. Bij 14 procent is dat dus niet het geval. Het gaat hierbij voornamelijk om micro bedrijven waar de administratie handmatig wordt uitgevoerd of waar helemaal geen administratie wordt bijgehouden.

Zes procent van de bedrijven heeft aangegeven geen administratie te voeren, ondanks dat het op Curaçao wettelijk verplicht is enige vorm van administratie bij te houden.